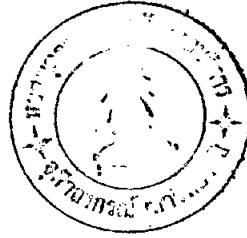

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การ เกษตรของประเทศไทยเป็นสาขาของการพัฒนาที่ได้รับความสำคัญใน คำนวณนโยบายของรัฐบาลทุกสมัยมา โดยเฉพาะในปี พ.ศ.2522 รัฐบาลได้ประกาศ ให้เป็นปีเกษตรกร เพื่อเป็นการย้ำเจตจำนงของรัฐบาล ที่มุ่งยกระดับความเป็นอยู่ ของ เกษตรกรซึ่ง เป็นคนกลุ่มใหญ่ของประเทศไทยสูงขึ้น ซึ่งในปี พ.ศ.2519 มีจำนวน เกษตรกรถึง 30.1 ล้านคน (ประมาณ 5,280,000 ครอบครัว) หรือร้อยละ 70 ของจำนวนประชากรทั้งสิ้น เกษตรกรเหล่านี้มีรายได้จากผลผลิต เกษตรรวมกัน 97,135 ล้านบาท หรือร้อยละ 30 ของรายได้ประชาชาติ รายได้ต่อบุคคลของ เกษตรกรไทยเฉลี่ยในปี พ.ศ.2519 จึงมีจำนวน 3,450 บาทต่อปี หรือต่ำกว่า รายได้เฉลี่ยต่อบุคคลของทั้งประเทศ ซึ่งมีจำนวน 7,580 บาทต่อคนต่อปี จึงอาจ กล่าวได้ว่า เกษตรกรมีความเหลื่อมล้ำกันรายได้กับบุคคลอาชีพอื่นมาก นอกจากนี้ สำหรับในหมู่ เกษตรกรด้วยกันเอง รายได้ของ เกษตรกรก็ยัง แตกต่าง กันออกไปตาม ประสิทธิภาพของการผลิตอีกด้วย¹ ดังนั้น/แนวทางพัฒนา เศรษฐกิจประเทศไทยตาม แผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 4 (พ.ศ.2520-2524) รัฐบาลจึงได้ วางแนวทางยกระดับการผลิตและรายได้ทางการ เกษตรให้สูงขึ้น โดยเร่งให้มีการ กระจายการผลิตหรือการ เร่งส่งเสริมให้มีการผลิตผลผลิตทางการ เกษตรมากขึ้น

---

¹ สำนักนายกรัฐมนตรี, สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการ เศรษฐกิจและ สังคมแห่งชาติ. แผนพัฒนาการ เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สี่ พ.ศ.2520 - 2524 (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์เรืองแสงการพิมพ์, 2520), หน้า 191.

การกระจายการผลิตเน้นหนักในพื้นที่ที่เกษตรกรมีเวลาว่างมาก และเป็นการกระจายการผลิตการเกษตรประเภทที่มีแนวโน้มที่จะผลิตได้ในพื้นที่อื่นๆ เพื่อลดการเสี่ยงภัยอันเกิดขึ้นจากการที่รายได้ของเกษตรกรขึ้นอยู่กับพืชผลประเภทเดียว โดยดำเนินการเร่งขยายและเผยแพร่ความรู้ทางเทคนิคสมัยใหม่ ที่ใช้อยู่ในแปลงทดลองของทางราชการให้ถึงมือเกษตรกรให้มากที่สุด¹

การดำเนินการเผยแพร่ที่ซัพพอร์ตใหม่ให้เกษตรกรยอมรับไปปฏิบัติยอมรับเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่รัฐบาลจะต้องอาศัยปัจจัยต่าง ๆ เข้าช่วย เพื่อให้เกษตรกรสามารถเข้าใจถึงจุดมุ่งหมายและเจตนารมณ์ของรัฐบาล ในการมุ่งเพิ่มรายได้ให้แก่เกษตรกร ในกรณีดังกล่าวนี้ สื่อชนิดต่าง ๆ จะเข้ามามีบทบาทสำคัญยิ่งไม่ว่าจะเป็นในรูปลักษณะของการใช้สื่อมวลชน สื่อเฉพาะกิจ และการสื่อสารระหว่างบุคคลก็ตาม สื่อต่าง ๆ เหล่านี้สามารถที่จะนำข่าวสารจากฝ่ายหนึ่งไปสู่อีกฝ่ายหนึ่ง ซึ่งก่อให้เกิดความเข้าใจร่วมกันทั้งสองฝ่าย คือทั้งฝ่ายผู้ให้ข่าวสารและผู้รับข่าวสาร โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีของการติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคลนั้น จะช่วยให้ทราบถึงปฏิกิริยาตอบสนองของผู้รับสาร อันเป็นวิธีการที่มีประสิทธิภาพในการชักจูงใจในขณะที่ยังสื่อมวลชนช่วยทำให้การเผยแพร่ข่าวสารเป็นไปได้อย่างกว้างขวาง รวดเร็ว²

E. M. Rogers ได้ยอมรับว่า พจนานุกรม สามารถนำการสื่อสารมาใช้เป็นเครื่องมือได้ โดยเขาได้ให้นิยามคำว่า "การพัฒนา" (Development) ว่าเป็น "รูปของการเปลี่ยนแปลงสังคม" ซึ่งเกิดจากการนำเอาแนวความ

¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 192-193.

² Everett M. Rogers and Lynne Svenning, Modernization among Peasants: The Impact of Communication. (New York: Holt Rinehart and Winston, Inc., 1969), p.126.

คิดใหม่เข้ามาใช้ในระบบสังคม เพื่อช่วยเพิ่มรายได้ของประชาชน และยกระดับการครองชีพให้ดีขึ้นด้วยการอาศัยวิธีการผลิตสมัยใหม่ และการจัดองค์การทางสังคมที่มีประสิทธิภาพ¹ หรืออีกนัยหนึ่ง Rogers ได้แยกส่วนประกอบ ของกระบวนการพัฒนาเป็นสองด้านคือ เสริมธุรกิจ (รายได้ของประชาชน) และด้านสังคม (ระดับความเป็นอยู่) โดย Rogers ได้แบ่งการเปลี่ยนแปลงสังคมออกเป็น การเปลี่ยนแปลงจากภายใน (immanent change) หมายถึงการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากแรงผลักดันหรืออิทธิพลภายในระบบสังคมนั้นเอง โดยไม่ได้รับอิทธิพลจากภายนอก และการเปลี่ยนแปลง เกิดจากการติดต่อจากภายนอก (contact change) กล่าวคือ แรงผลักดันหรืออิทธิพลที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงนั้นมาจากภายนอกระบบสังคม ที่มีการเปลี่ยนแปลง เกิดขึ้น และในกรณีการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากการติดต่อจากภายนอก สังคมอาจมาจากบุคคลภายนอกที่ประสงค์จะให้มีการเปลี่ยนแปลง เกิดขึ้นและประชาชน ใ้รับการชักจูงให้ยอมรับความคตินั้น ๆ ตัวอย่างเช่น ส่วนราชการสงเคราะห์ที่เขาไปให้ความช่วยเหลือและให้คำแนะนำแก่ประชาชนในพื้นที่ชนบท ในหริจกวิธีเพาะปลูกและเลี้ยงสัตว์ สำหรับในประเทศไทย ส่วนราชการก็ไปสงเคราะห์ที่กระทรวง เกษตรและเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องออกไปให้คำแนะนำด้านการเกษตร แก่ประชาชนในชนบท นับว่าค่าใช้จ่ายการสื่อสาร เป็นเครื่องมือในการพัฒนาอาชีพทำการเกษตรของเกษตรกรในหริจกมากขึ้น ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า การสื่อสารมีส่วนสำคัญยิ่งในการยกระดับความเป็นอยู่ของประชาชน จากสภาพที่ไม่น่าพึงพอใจมาสู่สภาพที่พึงพอใจ ซึ่งเป็นเป้าหมายสำคัญของการพัฒนาอัน เกิดจากการนำนวัตกรรม (Innovation) เช่น แนวความคิดหรือเทคโนโลยีใหม่เข้ามาใช้ในระบบสังคม เพื่อช่วยเพิ่มรายได้ของ

¹ Ibid., p.8

² Ibid., pp.3-7.

ประชาชน ตลอดจนนัยกระกับการครองชีพให้ดีขึ้น จากกล่าวได้ว่า ระบบการสื่อสาร (Communication System) นับว่าเป็นหัวใจสำคัญในการดำเนินงานพัฒนาการเกษตร โดยเฉพาะการทำงานร่วมกับเกษตรกร เทคนิคการสื่อสารจะสามารถสนับสนุนความสำเร็จของโครงการพัฒนาให้สมบูรณ์รวดเร็วขึ้น แต่อย่างไรก็ตามมีการศึกษาพบว่า การที่รัฐบาลขาดความร่วมมืออย่างจริงจังจากประชาชนนั้น สาเหตุสำคัญประการหนึ่งก็คือ รัฐบาลขาดความเอาใจใส่เกี่ยวกับกลวิธีการสื่อสาร¹

ในการทำการศึกษาค้นคว้า ถึงอำเภอพะโต๊ะ จังหวัดชุมพร มีพื้นที่ปลูกกาแฟมากที่สุดของจังหวัดชุมพร โดยมีพื้นที่ปลูกประมาณร้อยละ 40 ของพื้นที่ปลูกกาแฟทั้งจังหวัด² และชุมพร เป็นจังหวัดที่ปลูกกาแฟมากที่สุดในภาคใต้ โดยในปี พ.ศ.2520 ปลูก 38,817 ไร่ หรือประมาณร้อยละ 46 ของพื้นที่ปลูกกาแฟทั้งภาคภาคใต้ เป็นภาคที่ปลูกกาแฟมากที่สุดกว่าทุกภาคในประเทศไทย โดยมีพื้นที่ปลูกกาแฟประมาณร้อยละ 93 ของพื้นที่ปลูกกาแฟทั้งประเทศ และสามารถผลิตกาแฟได้ประมาณร้อยละ 95 ของผลผลิตทั้งประเทศ³ ดังนั้นจึงเป็นเรื่องน่าสนใจที่จะศึกษาถึงพฤติกรรมกรณารับข่าวสารที่มีผลต่อการยอมรับการปลูกกาแฟ ของเกษตรกรกิ่งอำเภอพะโต๊ะ จังหวัดชุมพร เพื่อจะได้นำมาปรับปรุงหรือสาเหตุต่าง ๆ ที่เป็นคว

¹ ไพรัตน์ เคชะรินทร์, การบริหารงานพัฒนาชนบท, (ม.ป.ท., ม.ป.ป.), หน้า 144.

² สำนักงานเกษตรกิ่งอำเภอพะโต๊ะ จังหวัดชุมพร, สถิติข้อมูลการเกษตร ปี 2522 (ม.ป.ท., ม.ป.ป.), หน้า 3.

³ ธนาคารแห่งประเทศไทย, หน่วยการเกษตรฝ่ายวิชาการ หน่วยวิชาการ สาขภาคใต้, รายงานการสำรวจภาวะการผลิตกาแฟในภาคใต้, (ม.ป.ท., ม.ป.ป.), หน้า 6.

การสนับสนุนหรือ เป็นอุปสรรคต่อการยอมรับนวัตกรรม (Adoption of Innovation) สำหรับไซ เป็นแนวทางในการปฏิบัติหรือแก้ไขข้อผิดพลาดบกพร่องที่เกิดขึ้น เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ทางราชการ หรือ เอกชนที่เกี่ยวข้องกับ เรื่องนี้โดยเฉพาะ และบังอาจ เป็นประโยชน์ในการที่จะก่อให้เกิดแนวทาง ความรู้ที่เป็นประโยชน์แก่นักวิชาการในการที่จะนำไปวางแผนหรือกำหนดแผนงานต่าง ๆ ตลอดจนผู้สนใจโดยทั่ว ๆ ไป

สภาพทั่วไปของกิ่งอำเภอพะโต๊ะ จังหวัดชุมพร

กิ่งอำเภอพะโต๊ะ จังหวัดชุมพร มีสภาพอาณาเขตดังนี้ ทิศเหนือติดต่อกับอำเภอเกาะเปอร์ จังหวัดระนอง ทิศใต้ติดต่อกับอำเภอท่าชนะ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ทิศตะวันออกติดต่อกับอำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร ทิศตะวันตกติดต่อกับอำเภอเมืองระนอง จังหวัดระนอง มีเส้นทางคมนาคมสอง เส้นทาง คือ เส้นทางเรือจากอำเภอหลังสวนถึงกิ่งอำเภอพะโต๊ะ และเส้นทางรถยนต์สายหลังสวน-ราชกรูด (ระนอง)¹

กิ่งอำเภอพะโต๊ะ แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 3 ตำบล ได้แก่ตำบลพะโต๊ะ ซึ่งแยกเป็น 13 หมู่บ้าน คือ หมู่ที่ 1 บ้านเขาตะเกาทอง หมู่ที่ 2 บ้านท่าไทร หมู่ที่ 3 บ้านไสงอ หมู่ที่ 4 บ้านควน หมู่ที่ 5 บ้านศอก หมู่ที่ 6 บ้านในหยาน หมู่ที่ 7 บ้านท่าถิ่น หมู่ที่ 8 บ้านท่าคก หมู่ที่ 9 บ้านปากเลข หมู่ที่ 10 บ้านในเจาะ หมู่ที่ 11 บ้านห้วยกทอง หมู่ที่ 12 บ้านตรัง หมู่ที่ 13 บ้านห้วยซอน ตำบลบึงหวานมี 8 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ที่ 1 บ้านส้มควาย หมู่ที่ 2 บ้านพังเหว หมู่ที่ 3 บ้านคลองอารักษ์ หมู่ที่ 4 บ้านพระรักษ หมู่ที่ 5 บ้านดอนพงษ์

¹ สำนักงาน เกษตรกิ่งอำเภอพะโต๊ะ จังหวัดชุมพร, สถิติข้อมูลการ เกษตร ปี 2522, หน้า 4.

หมู่ที่ 6 บ้านตาแพ หมู่ที่ 7 บ้านโหมง หมู่ที่ 8 บ้านโนโหมง ตำบลปากทรง
 แขวง เขตการปกครอง เป็น 4 หมู่บ้านคือ หมู่ที่ 1 บ้านตอตั้ง หมู่ที่ 2 บ้านหางแก
 หมู่ที่ 3 บ้านบกไฟ หมู่ที่ 4 บ้านปากดอน¹

สำหรับจำนวนเนื้อที่ทั้งหมดของกิ่งอำเภอพะโต๊ะ ประมาณ 697,500 ไร่
 แยกเป็นเนื้อที่ถือครองทำการเกษตร 92,114 ไร่ ซึ่งเป็นเนื้อที่ปลุกกาแพจำนวน
 25,000 ไร่ หรือร้อยละ 27.1 ของพื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมด กิ่งอำเภอพะโต๊ะ
 มีประชากรทั้งสิ้น 6,468 คน เป็นครอบครัวประชากรทั้งหมด 2,689 ครอบครัว
 โดยเป็นครอบครัวเกษตรกร 2,661 ครอบครัว หรือร้อยละ 99 ของครอบครัว
 ประชากรทั้งหมด จึงอาจกล่าวได้ว่าประชากรในกิ่งอำเภอพะโต๊ะ ประกอบอาชีพ
 ทางการเกษตร ประมาณร้อยละ 99 ของจำนวนประชากรทั้งหมด²

การปลุกกาแพในกิ่งอำเภอพะโต๊ะ จังหวัดชุมพร

เนื่องจากกิ่งอำเภอพะโต๊ะ จังหวัดชุมพร เป็นพื้นที่ที่รัฐบาลดอนสภาพป่า
 สงวน และเปิดให้ราษฎรจับจอง เป็นที่ทำกิน เกษตรกรกิ่งอำเภอพะโต๊ะ จังหวัด
 ชุมพร จึงมีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง และที่ดินส่วนใหญ่มีทั้งที่มีเอกสารสิทธิในการถือ
 ครอง และที่ไม่มีเอกสารสิทธิ และเนื่องจากสภาพท้องที่และลักษณะเนื้อดิน ในกิ่ง
 อำเภอพะโต๊ะ จังหวัดชุมพร เหมาะสมต่อการปลุกกาแพ เพราะสภาพพื้นที่เป็นหุบเขา
 การดูแลรักษาง่าย และโรคแมลงน้อย เกษตรกรจึงนิยมปลุกกาแพกันมาก และ
 ส่วนใหญ่จะปลุกพันธุ์โรบัสตา ซึ่งเป็นพันธุ์ที่เหมาะสมกับพื้นที่ เกษตรกรได้เริ่มปลุก
 กาแพเนื้อที่ประมาณพันไร่ขึ้นไป ตั้งแต่ปี พ.ศ.2510 โดยเจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตร
 กิ่งอำเภอพะโต๊ะ จังหวัดชุมพร ให้นำพันธุ์จากการเพาะที่อำเภอหลังสวน และจาก

¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 5.

² เรื่องเดียวกัน.

กิ่งอำเภอหนองบอน จังหวัดนครศรีธรรมราช มาแจกจ่ายให้แก่เกษตรกรโดยไม่คิดมูลค่า และเกษตรกรบางส่วนหาพันธุ์มาปลูกเองด้วย หลังจากปี พ.ศ.2510 เป็นต้นมา เกษตรกรกิ่งอำเภอพะโต๊ะ จังหวัดชุมพร ให้ความสนใจการปลูกกาแฟเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ สำหรับสถิติการปลูกกาแฟของกิ่งอำเภอพะโต๊ะ จังหวัดชุมพร ในปี พ.ศ.2523 มีดังนี้ ตำบลปากทรง มีพื้นที่ปลูกกาแฟ 2,960 ไร่ ตำบลพะโต๊ะ มีพื้นที่ปลูกกาแฟ 8,153 ไร่ ตำบลปังหวาน มีพื้นที่ปลูกกาแฟ 13,887 ไร่ สำหรับวิธีการปลูกกาแฟเกษตรกร ใ้ทำกาแฟ 2 วิธี คือ วิธีแรกทำการปลูกแซมไม้อื่น เช่น ปลูกแซมเงาะ ทุเรียน และวิธีที่สอง ใ้ทำกาแฟปลูกแยกโดยปลูกกาแฟเพียงชนิดเดียว¹

รายได้และรายจ่ายในการปลูกกาแฟ

กาแฟเป็นพืชที่สามารถหารายได้สูงกว่าการปลูกพืชชนิดอื่น ๆ กล่าวคือ รายได้จากกาแฟจะตกไร่ละประมาณ 5,000 บาท ในขณะที่รายได้จากการปลูกยางพันธุ์ดีและมะพร้าวตกไร่ละ 1,960-2,352 บาท และ 1,150 บาท ตามลำดับ การปลูกกาแฟของกิ่งอำเภอพะโต๊ะ จังหวัดชุมพร สามารถหารายได้ให้แก่เกษตรกรกิ่งอำเภอพะโต๊ะ จังหวัดชุมพร ดังนี้ ปี พ.ศ.2519 ใ้รายได้จำนวน 24 ล้านบาท จากเนื้อที่ปลูกกาแฟ 9,788 ไร่ เนื้อที่เก็บเกี่ยว 5,460 ไร่ ใ้กาแฟ 218,400 กิโลกรัม ปี พ.ศ.2520 ใ้รายได้จำนวน 26.5 ล้านบาท จากเนื้อที่ปลูกกาแฟ 14,788 ไร่ เนื้อที่เก็บเกี่ยว 6,590 ไร่ ใ้กาแฟ 325,000 กิโลกรัม ปี พ.ศ.2521 ใ้รายได้จำนวน 24 ล้านบาท จากเนื้อที่ปลูกกาแฟ 19,965 ไร่ เนื้อ

¹ สัมภาษณ์ไมตรี ภูขวัญ เมือง, เกษตรกรกิ่งอำเภอพะโต๊ะ จังหวัดชุมพร, 25 พฤศจิกายน 2523.

² ธนาคารแห่งประเทศไทย, หน่วยการเกษตรฝ่ายวิชาการ หน่วยวิชาการ สาขาภาคใต้, รายงานการสำรวจภาวะการผลิตกาแฟในภาคใต้, หน้า 5.

ที่เก็บเกี่ยว 7,500 ไร่ ไคกาแพ 465,000 กิโลกรัม ปี พ.ศ.2522 ได้รายได้
จำนวน 47.9 ล้านบาท จากเนื้อที่ปลูกกาแพ 25,000 ไร่ เนื้อที่เก็บเกี่ยว
9,788 ไร่ ไคกาแพ 987,000 กิโลกรัม¹

สำหรับรายจ่ายของการปลูกกาแพในกิ่งอำเภอพะโต๊ะ จังหวัดชุมพรต่อ
ไร่ โดยคิดมาตรฐานการปลูก 170 ต้นต่อไร่ ดังนี้ รายจ่ายปีที่ 1 1,906 บาท
แยกเป็นค่าจ้างถางไร่ ๆ ละ 100 บาท ค่าเผาและเก็บไม้ 70 บาท ค่าพันธุ์
กาแพต้นละ 2 บาท รวม 340 บาท ค่าขุดหลุม 340 บาท ค่าปุ๋ย 6 เดือนแรก
102 บาท ค่าปุ๋ย 6 เดือนหลัง 144 บาท ค่ากำจัดวัชพืช 360 บาท ค่าจ้าง
ฉีดยา 450 บาท ปีที่ 2 รายจ่ายทั้งหมด 1,266 บาท เป็นค่าปุ๋ย 6 เดือนแรก
204 บาท ค่าปุ๋ย 6 เดือนหลัง 252 บาท ค่าฉีดยา 450 บาท ค่ากำจัด
วัชพืช 360 บาท ปีที่ 3 เป็นปีที่เกษตรกรเริ่มเก็บกาแพขายได้แล้ว โดยจะ
ขายกาแพได้ประมาณไร่ละ 3,825 บาท โดยมีรายจ่าย 1,906 บาท แยกเป็นค่า
ปุ๋ย 6 เดือนแรก 342 บาท ค่าปุ๋ย 6 เดือนหลัง 342 บาท ค่ายาฉีด 450 บาท
ค่าเก็บ 355 บาท ค่ากำจัดวัชพืช 360 บาท ค่าสี 57 บาท ในปีนี้ 4 - ราย
จ่ายทั้งหมด 2,521 บาท เป็นค่าปุ๋ย 6 เดือนแรก 342 บาท ค่าปุ๋ย 6 เดือนหลัง
342 บาท ค่ายาฉีด 450 บาท ค่ากำจัดวัชพืช 360 บาท ค่าเก็บเกี่ยว 885
บาท และค่าสี 142 บาท ในปีนี้เกษตรกรจะมีรายได้ต่อไร่ 9,562 บาท ในปี
ที่ 5 รายจ่ายเพิ่มสูงขึ้นเป็น 5,931 บาท เป็นค่าปุ๋ย 6 เดือนแรก 1,020 บาท
ค่าปุ๋ย 6 เดือนหลัง 1,020 บาท ค่ายา 450 บาท ค่ากำจัดวัชพืช 360
บาท ค่าเก็บเกี่ยว 2,656 บาท ค่าสี 425 บาท ส่วนรายได้จะเพิ่มเป็น

¹ สำนักงาน เกษตรกิ่งอำเภอพะโต๊ะ จังหวัดชุมพร, สถิติข้อมูลการ เกษตร
ปี 2522, หน้า 7.

28,687 บาทต่อไร่ ในปี 6 ระบายเท่ากับปีที่ 5 คือ 5,931 บาท ส่วนราย
ไคคงเดิม คือ 28,687 บาท และสำหรับในปีต่อไป ระบายและรายไคก็จะ
ใกล้เคียงกัน¹

สภาพการตลาดและการค้ากาแพะของกิ่งอำเภอพะโต๊ะ จังหวัดชุมพร

วิธีการจำหน่ายกาแพะของชาวไร้กาแพะแตกต่างกันไปในแต่ละท้องที่ ขึ้น
อยู่กับการคมนาคมขนส่ง สภาพท้องที่ ตลอดจนการรวมกลุ่ม ของ เกษตรกรชาวไร
กาแพะ สำหรับท้องที่กิ่งอำเภอพะโต๊ะ จังหวัดชุมพร ส่วนใหญ่ทำการจำหน่าย 2
วิธี คือ

1. จำหน่ายให้กับพ่อค้าในตลาดท้องถิ่น
2. จำหน่ายโดยวิธีประมูล

1. จำหน่ายให้กับพ่อค้าในตลาดท้องถิ่น เกษตรกรส่วนใหญ่มักจะนำ
กาแพะไปจำหน่ายให้กับพ่อค้าในตลาดท้องถิ่น (ในกิ่งอำเภอ เมืองชุมพร และอำเภอ
หลังสวน) วิธีนี้เกษตรกรต้อง เสียค่าขนส่ง เองในอัตรากระสอบละ 10-20 บาท
และราคาที่เกษตรกรได้รับ เป็นราคาที่พ่อค้ากำหนดให้ เกือบทั้งหมด พ่อค้ากาแพะใน
ตลาดท้องถิ่นนี้ถือว่ามีความอิทธิพลต่อ เกษตรกรผู้ปลูกกาแพ่มากพอสมควร นอกจากนั้น
เกษตรกรบางรายยังไปกู้ยืม เงินจากพ่อค้ามาใช้จ่าย เป็น เงินหมุนเวียนในระหว่างที่
ยังไม่ไคทำการ เก็บเกี่ยว ทำให้ของนำผลผลิตกาแพะไปจำหน่าย ให้แก่พ่อค้าที่เป็น
เจ้าจำหน่าย

2. การจำหน่ายโดยวิธีประมูล การจำหน่ายโดยการประมูลไคริ
เริ่มโดยกลุ่มเกษตรกรทำสวนบึงหวาน ที่ตำบลบึงหวาน กิ่งอำเภอพะโต๊ะ จังหวัด

¹ เรือง เคียวกัน.

ชุมพร นับ เป็นก้าวใหม่ของการจำหน่าย เมล็ดกาแฟของ เกษตรกรก่อนที่จะ
 เปิดทำการประมูล ทางกลุ่มเกษตรกรจะ เก็บรวบรวม เมล็ดกาแฟ จาก
 สมาชิกให้ได้ในจำนวนที่มากพอ โดยคำนึงถึงน้ำหนักและคุณภาพเป็นหลัก
 เมล็ดกาแฟที่สมาชิกลำมาส่งนั้นจะได้รับการตรวจสอบคุณภาพ จากคณะ
 กรรมการก่อน เมื่อเห็นว่าได้คุณภาพตามมาตรฐานจึงจะชั่งน้ำหนัก แด
 ฉากหากไม่ได้ตามมาตรฐาน เช่น ไม่แห้ง หรือมีเมล็ดดำปนมาก ทาง
 คณะกรรมการจะคืนกลับไปให้ไปตากหรือคัด เมล็ดกาแฟออกแล้ว เอามาส่งใหม่
 หรือให้สมาชิกลดน้ำหนักลงตามความชื้น หรือวิธีการที่รุนแรงก็คือลงโทษ
 โดยการไล่นักสมาชิคนั้นออกจากกลุ่ม

สำหรับการกำหนดวันในการ เปิดประมูล ทางกลุ่ม เกษตรกร
 จะกำหนดไว้แน่นอน และการประมูลก็จะใช้แบบการยื่นซองประกวดราคา
 โดยกำหนดราคาประมูลขั้นต่ำไว้ พอดีที่เขาประมูลรายได้กำไรราคาสูง
 สุดก็จะเป็นผู้ประมูลได้ ได้มีการ เปิดประมูลกันครั้งแรก เมื่อปลาย เดือน
 มกราคม พ.ศ.2521 ซึ่งได้รับผลสำเร็จเป็นที่น่าพอใจ เพราะมีพอกา
 ฬาคความสนใจ เขารวมประมูลหลายราย และอยู่ที่ราคาสูงสุด ก็โลกรัม
 ละ 65.59 บาท เป็นผู้ประมูลได้ในครั้งนั้น แต่ในการประมูลครั้งที่ 2
 เมื่อปลายเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ.2521 การประมูลไม่ประสบความสำเร็จ
 เนื่องจากทางกลุ่ม เกษตรกรกำหนดราคาขั้นต่ำไว้สูง คือไม่ต่ำกว่าราคา
 ในเดือนมกราคม แต่ในขณะนั้น เป็นช่วงที่ภาวะราคาในตลาดโลก เริ่ม
 อ่อนตัวลง ราคารับซื้อในประเทศจึงลดต่ำลงด้วย การประมูลครั้งนี้จึง
 มีพอกาเพียงสองสามรายมาส่ง เกิดการณ์ แต่ไม่ใครยื่นซองประมูล เนื่อง
 จากทางกลุ่ม เกษตรกรไม่ยอมลดราคาขั้นต่ำที่ตั้งไว้ ในการ เปิดประมูล
 (ก็โลกรัมละ 65 บาท) การประมูลในเดือนกุมภาพันธ์ จึงต้องล้มเลิก
 ไป โดยทางกลุ่ม เกษตรกรตกลงใจที่จะนำกาแฟทั้งหมดที่รวบรวมได้ส่ง

เข้ามาขายในตลาดกรุงเทพฯ เอง ซึ่งการนำไปขายในครั้งนั้น ปรากฏว่าได้รับผลสำเร็จโดยขายได้ในราคาสูงกว่าที่กำหนดไว้

ราคากาแฟของตลาดภายในประเทศและตลาดต่างประเทศ

สำหรับตลาดภายในประเทศ ความต้องการบริโภคกาแฟภายในประเทศ ในปัจจุบันยังสูงกว่าปริมาณการผลิต จึงต้องมีการนำกาแฟจากต่างประเทศเข้ามาทั้งในรูปของกาแฟดิบ กาแฟคั่ว และกาแฟสำเร็จรูป

อย่างไรก็ตาม เนื่องจากการผลิตกาแฟภายในประเทศ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2516 เป็นต้นมามีแนวโน้มสูงขึ้น มีผลให้ปริมาณและมูลค่ากาแฟของไทยมีแนวโน้มลดลงตามลำดับ กล่าวคือลดลงจาก 1,057.6 ตัน มูลค่า 31.82 ล้านบาท และ 309.6 ตัน มูลค่า 18.14 ล้านบาท ในปี พ.ศ. 2518 และ พ.ศ. 2519 เหลือเพียง 253.54 ตัน มูลค่า 11.90 ล้านบาท ในปี พ.ศ. 2520 เหลือเพียงไม่ถึง ร้อยละ 2 ของความต้องการใช้ภายในประเทศทั้งหมด โดยกาแฟที่นำเข้าส่วนใหญ่เป็นกาแฟดิบ²

สำหรับตลาดต่างประเทศในอีกที่ผ่านมา การส่งออกของไทยมีน้อยมาก แต่หลังจากเกิดวิกฤติการณ์ขาดแคลนกาแฟในปี พ.ศ. 2519 ปริมาณส่งออกของไทยเพิ่มสูงขึ้นอย่างน่าสังเกต โดยส่งออกได้ถึง 1,305.5 ตัน มูลค่า 25.2 ล้านบาท เทียบกับ 2.48 ตัน มูลค่า 81,000 บาท ในปี พ.ศ. 2518 ปริมาณเพิ่มขึ้นถึง 1,303.04 ตัน และมูลค่าเพิ่มขึ้น 25.15 ล้านบาท สำหรับปี พ.ศ. 2520

¹ ธนาคารแห่งประเทศไทย, หน่วยการเกษตรฝ่ายวิชาการ หน่วยวิชาการ สาขาภาคใต้, รายงานการสำรวจภาวะการผลิตกาแฟในภาคใต้, หน้า 19-20.

² เรื่องเดียวกัน, หน้า 21.

ปริมาณส่งออกลดลงเล็กน้อย โดยส่งออกได้ 1,123.68 ตัน เนื่องจากความต้องการใช้ภายในมีมากขึ้น แคมูลค่าส่งออกเพิ่มขึ้นกว่า 3 เท่าตัว จาก 25.23 ล้านบาท ในปี พ.ศ.2519 เป็น 79.33 ล้านบาท เนื่องจากราคากาแฟในตลาดโลกไต่พุ่งสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว อันเป็นผลมาจากวิกฤตการณ์ขาดแคลนกาแฟทั่วโลก ความต้องการกาแฟของตลาดต่างประเทศยังมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอยู่เรื่อย ๆ ตลาดที่สำคัญของไทยได้แก่ สิงคโปร์ สหรัฐอเมริกา และมาเลเซีย โดยเฉพาะสิงคโปร์ นับได้ว่าเป็นตลาดที่สำคัญที่สุด โดยนำเข้ามากกว่าร้อยละ 90 ของปริมาณกาแฟที่ไทยส่งออกทั้งหมด¹

ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า กาแฟเป็นพืชที่สำคัญที่หารายได้ให้แก่เกษตรกร และเกษตรกรกิ่งอำเภอพะโต๊ะ จังหวัดชุมพร โดยยอมรับการปลูกกาแฟเพิ่มมากขึ้นทุกปี ซึ่งจากรายงานของ เกษตรกรกิ่งอำเภอพะโต๊ะ จังหวัดชุมพร ปรากฏว่า ในปี พ.ศ.2519 เกษตรกรกิ่งอำเภอพะโต๊ะ ปลูกกาแฟ 9,788 ไร่ ปี พ.ศ.2520 ปลูกกาแฟ 14,788 ไร่ ปี พ.ศ.2521 ปลูกกาแฟ 19,965 ไร่ และปี พ.ศ.2522 ปลูกกาแฟ 25,000 ไร่² จึงอาจกล่าวได้ว่าการยอมรับการปลูกกาแฟของ เกษตรกรกิ่งอำเภอพะโต๊ะ จังหวัดชุมพร เป็นการสนองเจตนารมณ์ของรัฐบาลในการมุ่งเพิ่มรายได้ให้แก่เกษตรกรซึ่งเป็นชนกลุ่มใหญ่ของประเทศ ดังนั้นกล่าวได้ว่าเป็นการสมควรที่จะได้ทำการศึกษาถึงพฤติกรรม การรับข่าวสารที่มีผลต่อการยอมรับการปลูกกาแฟของ เกษตรกรกิ่งอำเภอพะโต๊ะ จังหวัดชุมพร

¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 22.

² สำนักงาน เกษตรกรกิ่งอำเภอพะโต๊ะ จังหวัดชุมพร, สถิติข้อมูลการเกษตร ปี 2522, หน้า 7.

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เนื่องจากในปัจจุบันนี้ ความต้องการของฝ่ายบริหารประเทศหรือรัฐบาลใน ส่วนที่เกี่ยวกับ เกษตรกรนั้น อยู่ที่ความปรารถนาให้เกษตรกรได้มีการกินที่อยู่ดี มี มาตรฐานการครองชีพสูงขึ้น การศึกษาพฤติกรรมกรรมการรับข่าวสารที่มีผลต่อการยอมรับ การปลุกกาแพของ เกษตรกรกิ่งอำเภอพะโต๊ะ จังหวัดชุมพร จะทำให้สามารถทราบว่า เกษตรกรมีพฤติกรรมในการรับข่าวสารจากสื่อประเภทต่าง ๆ ซึ่งมีผลต่อการยอมรับ พืชพันธุ์ใหม่ใดบ้าง ซึ่งผลจากการศึกษานี้ รัฐบาลอาจนำไปเป็นข้อมูลในการ วางแผนการโฆษณา เพื่อการพัฒนาการ เกษตรต่อไปได้ ดังนั้นในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ จึงมี วัตถุประสงค์ เพื่อจะศึกษาพฤติกรรมกรรมการรับข่าวสารจากสื่อมวลชน สื่อบุคคล สื่อเฉพาะ กิจว่าจะมีผลต่อการยอมรับการปลุกกาแพของ เกษตรกรแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร ฐานะทาง เศรษฐกิจ ระดับการศึกษา สถานภาพของ เกษตรกร มีผลต่อระยะเวลา ในการยอมรับการปลุกกาแพของ เกษตรกรหรือไม่ อย่างไร

สมมติฐานที่ใช้ในการวิจัย

ในการศึกษาพฤติกรรมกรรมการรับข่าวสารที่มีผลต่อการยอมรับ การปลุกกาแพ ของ เกษตรกรกิ่งอำเภอพะโต๊ะ จังหวัดชุมพร ได้ตั้งสมมติฐานในการวิจัยดังนี้

1. การรับข่าวสารจากสื่อมวลชน สื่อบุคคล สื่อเฉพาะกิจ มีผลต่อการยอมรับ การปลุกกาแพแตกต่างกัน โดยสื่อบุคคลมีผลมากที่สุด รองลงมา เป็นสื่อเฉพาะกิจ
2. เกษตรกรที่มีฐานะทาง เศรษฐกิจสูง ยอมรับการปลุกกาแพเร็วกว่า เกษตรกรที่มีฐานะทาง เศรษฐกิจต่ำ
3. เกษตรกรที่มีระดับการศึกษาสูงยอมรับการปลุกกาแพเร็วกว่า เกษตรกร ที่มีระดับการศึกษาต่ำ
4. เกษตรกรที่เป็น เกษตรกรผู้นำยอมรับการปลุกกาแพเร็วกว่า เกษตรกรที่ไม่ได้ เป็น เกษตรกรผู้นำ

5. เกษตรกรที่เป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกร ยอมรับการปลูกกาแฟเร็วกว่าเกษตรกรที่ไม่ได้เป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกร

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อนำผลการวิจัยนี้ไปใช้ประกอบการพิจารณา วางแผนการสื่อสารโดยใช้สื่อ เพื่อการพัฒนาให้แก่เกษตรกรได้เหมาะสมยิ่งขึ้นต่อไป
2. เพื่อเพิ่มพูนวิชาการทางการวิจัยด้านนิเทศศาสตร์พัฒนาการ
3. เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาเรื่องที่เกี่ยวข้องต่อไป

นิยามศัพท์

พฤติกรรมกรับข่าวสาร	หมายถึง	การรับข่าวสารจากสื่อประเภทต่าง ๆ ได้แก่ สื่อมวลชน สื่อบุคคล สื่อเฉพาะกิจ
การรับข่าวสาร	หมายถึง	การที่เกษตรกรได้ทราบ เรื่องการปลูกกาแฟ
เกษตรกร	หมายถึง	ผู้ที่ประกอบอาชีพปลูกกาแฟที่กิ่งอำเภอพะโต๊ะ จังหวัดชุมพร
การยอมรับการปลูกกาแฟ	หมายถึง	การที่เกษตรกรได้ทำการปลูกกาแฟ
สื่อมวลชน	หมายถึง	หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์
สื่อบุคคล	หมายถึง	เจ้าหน้าที่กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย- เจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตร เกษตรกร ผู้นำสมาชิกกลุ่มเกษตรกร ญาติ เพื่อนบ้าน

สื่อเฉพาะกิจ	หมายถึง เอกสาร เผยแพร่ เรื่องการปลุกกาแพของกรมส่งเสริมการเกษตร ไปส เตอร์ เรื่องการปลุกกาแพ นิทรรศการวันกาแพ แปลงทดลองกาแพของกรมส่งเสริมการเกษตร	004174
ฐานะทาง เศรษฐกิจ	หมายถึง รายได้ครอบครัวคือปี ฐานะทาง เศรษฐกิจสูง คือมีรายได้ครอบครัว คือปีสูงกว่า เกณฑ์ เฉลี่ยของรายได้ เกษตรกรทั้งหมด ฐานะทาง เศรษฐกิจต่ำ คือมีรายได้ครอบครัว คือปีต่ำกว่า เกณฑ์ เฉลี่ยของรายได้ เกษตรกรทั้งหมด	
ระยะเวลาการยอมรับ	หมายถึง ระยะเวลาที่เกษตรกรได้รับข่าวสาร จนกระทั่ง ถึง เวลาที่ เริ่มต้นปลุกกาแพ	
เกษตรกรผู้นำ	หมายถึง ผู้ได้รับการคัดเลือกจากเกษตรกรในหมู่บ้านเดียวกัน โดยเกษตรกร 10 คน เลือกเกษตรกร ผู้นำ 1 คน เกษตรกรผู้นำ ทำหน้าที่เป็นตัว กลาง ประสานการติดต่อระหว่าง เจ้าหน้าที่กรม ส่งเสริมการเกษตร กระทรวง เกษตรกับ เกษตร กร โดย เป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ต่าง ๆ ที่ได้รับ จากเจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมการเกษตรต่อ เกษตร กร	
สมาชิกกลุ่ม เกษตรกร	หมายถึง เกษตรกรซึ่ง เป็นสมาชิกของกลุ่ม เกษตรกร กิ่ง อำเภอพะโต๊ะ จังหวัดชุมพร	
ระดับการศึกษา	หมายถึง การได้รับการศึกษาจากสถาบันการศึกษา ของ เกษตรกรในระดับต่าง ๆ	

ระดับการศึกษาแบ่งเป็น 2 กลุ่ม

กลุ่มที่ 1 . คือมีการศึกษาสูงกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

กลุ่มที่ 2 . คือมีการศึกษาตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ลงไป

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย